

Egyenes labirintus

Hol a kezdet, és hol ér véget, ami elkezdődött? Egy festmény, egy szobor, egy vers és egy történet hol van, mielőtt megszületik?

„A dalok, amiket én írtam egyedül, vagy írtam másokkal együtt, már mind léteztek a VALAHOLBAN, mielőtt megszülettek volna.” – mondta Lovasi András a Művészetek Völgyében egy beszélgetésen. Úgy gondolom, ezért a mondatért mentem idén a Völgybe és erre a beszélgetésre.

Merthogy ez a történet is, amit most papírra vetek, már meg volt írva a VALAHOLBAN. Nekem csak el kellett fogadnom G. András felkérését, hogy megszülethessem. A felkérést tisztelettel köszönöm, különösen azért, mert egy nevezetes „Érted vagyok”-lapszámban jelenik meg.

Az idei kerékpártúránk is már tavaly elkezdődött, amikor megbeszéltük, hogy még nem Kassát és környékét járjuk be, hanem a Bakonyt. No, hát a tervezésből hamarosan realitás lett, de még előtte komoly döntéseket kellett meghoznunk: Maradjunk a hagyományosan, csak emberi erőforrástól működő kerékpároknál, vagy térjünk át az elektromosság által támogatott hajtórőre? Az arány a legutóbbi együtt tekeréskor 9 mechanikus kerékpár és 3 elektromos rásegítővel működő kerékpár (a továbbiakban „Pedelec”) volt. Az idei év során azonban ez az arány megváltozott, csökkent a hagyományos kerékpárosok száma, és mindjárt két fővel! Jőmagam ekkor estem gondolkodóba... Tudnod kell, nyájas Olvasó, hogy én eddig a sereghajtók táborát erősítettem kerékpártúránk során, és ezt mindenki kedvesen tolerálta is. Na de mi lesz most? Akinek a lemaradását eddig méterekben mértük, most, 2022-ben majd kilométerekben fogjuk? Lássuk be, ez a gondolat azért elég frusztráló! De... mit tegyen az, akinek a pénztárcájában vagy a bankszámlájában nem lapul akkora összeg, hogy hirtelen beruházzon?

Kunyeráljon? Kölcsönözzön? Kössön el egy éppen parkoló bicajt? A megoldást a Fertőrákosi Kölcsönző és Szervizben találtuk meg, és nem másnak a támogatásával, mint az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt.-vel. Kölcsönöztünk egy Pedelec kerékpárt a túra idejére, mégpedig

abból a pénzből kifizetve, amit a fent nevezett vállalat utalt vissza gázfogyasztásunk túlfizetése okán.

A Bakony mintegy 4000 négyzetkilométer kiterjedésű karsztos röghegység, a Dunántúli-középhegység legnyugatibb és legnagyobb tagja. E hegység szép tájait választotta lakhelyéül a György házaspár, Gabi és Zoli. És mint a táj legjobb ismerőit, idén őket kértük fel túravezetőknek. Remek döntés volt, mert sok szépséget ismernek, és ezeket szakavatott módon nekünk is megmutatták. Nagy hálával tartozunk nekik ezért!

Először koncentrikus körökben ismerkedtünk a környék látnivalóival, megismertük Ajkát és környékét. Ajka várossá fejlődésének folyamatában kulcsfontosságú szerepe volt a Csingervölgy területén 1865-ben feltárt barnaszénnek. Mára a hajdanvolt bányász munka és bányászélet relikviáit az Ajkai Bányászati Múzeum őrzi és mutatja be az érdeklődőknek. Mi, a látogatók, képek és kiállított gépek segítségével képzelhettük el azt az emberfeletti fizikai munkát, amit egy bányásznak végeznie kellett. Volt-e helye a nyafogásnak, bátortalanságnak, pániknak a napi rutin során? A föld gyomrába alászállni, és ott megkeresni a kincset, vakmerőséget és hatalmas tettekre készséget kívánt. „Jó szerencsét!” – köszöntötték egymást a bányászok, mert nap mint nap a szerencsét is meg kellett hívni magukkal a mélybe, hogy az is segítségükre legyen a kincskeresésben és a munka végeztével az újbóli felszínre bukkolásban. A köszöntés eredete az ókorban keresendő, amikor a rómaiak az egészség és a jólét istennőjéhez, „Fortuna Salutaris”-hoz fohászkodtak (Fortuna: szerencse, sors; Salutaris: hasznos, jó). És a bányában ez a fohász jól megfér a Szent Borbálához intézett imákkal.

Az első napi kerékpározás koncentrikus köre Gabi és Zoli otthonában zárult. Terített asztallal, bográcsban főzött, bio-szürkemarha pörkölttel várt minket a ház varázsfakanalát forgató asszonya. Mindenki félretette fogyókúrája fogadalmát és a titkos kalóriatáblázatát, és önfeláldozóan adtuk át magunkat az ízek és illatok élvezetének. Az estét Zoli tereménen megszólaltatott zenei varázslatával zártuk. Le is írom gyorsan, milyen hangszerről van

szó, hátha egyszer egy kvízkérdésként megkapod, kedves Olvasó. 1919-ben Léon Theremin orosz fizikus feltalált egy különleges hangszert. A theremin nevezetessége, hogy ez az első elektronikus hangszer, illetve a szintetizátor őse, valamint hogy megérintése nélkül lehet rajta zenélni. Két antennája van: az egyik a hangmagasságot, a másik a hangerőt szabályozza. Ezeket kézmozdulatokkal, gesztusokkal lehet változtatni.

Kab-hegy meghódítása szép laza erdei úton indult. Üde zöldben tekerünk, élveztük a nyár csillogó fényeit és a szabadság szellőit homlokunkon. Egy darabig. Mondjuk a hegy lábáig. Azután megkezdődött a hegymenet. Erőlködés, izzadás, feszülő izmok, légszomj, szívzakatolás, lassú haladás. Ja nem! Egy pöccintés, és a motoros rásegítés bekapcsolt. A pedálok tekerése ment tovább, de elmaradt a szenvedés, a zihálás, a „majd kiugrik a szívem a helyéből” érzése. Surrogtak a motorok a pedálok alatt, és a társaság felének könnyedebben ment a haladás. Minden tiszteletet megérdemelnek azonban szenior korú társaink, akik motoros rásegítés nélkül, becsülettel nyomták a pedált, izzadták ki a testüket beborító verejtékmirigyjeiken a ki tudja honnan bennük lévő összes folyadékot. Nem szálltak le, kitartóan nyomták kilométereken át, amit nyomni kell és nyomni kell és nyomni kell... A viharos erejű szél sem volt segítségükre. És ezek az emberek saját erejükből győzték le az emelkedőt, a szelet, a fáradtságot és legfőképpen azt a frusztráló érzést, hogy ők a sereghajtók...

A Bakony páratlan természeti csodája Úrkút határában található: a Csárda-hegyi őskarszt. A világon egyedülálló képződmény sziklakatlanában, a mangánérc kitermelésével feltáruktak a jura kori, 100 millió éves eredeti formák, őskarszt sziklafalak. Izgalmas tanösvényen, dzsungelszerű, párás erdőben, lépcsőkön ereszkedtünk le a gödör aljába, megcsodálva a sziklák csipkés vonulatait és a hűs, párás katlanban élő páfrányok sokaságát.

Egy kis baj, egy kis gond, egy kis rosszullet, egy kis betegség, egy kis baleset – kísérő jelenségek. A testi valóság felszólításai egy kis megállásra. Idén is megtörtént, idén

is megállt egy társunk, pihenőt kért és kapott a teste egy napra. Szerelni nem tudtuk a testet, beérte a nyugalommal, de szerelni kellett egy biciklikereket. A technika ördöge ott huncutkodott, nem kis feladatot adva Zolinak. De megoldotta, így indulhatott a Farkasgyepű-Bakonybél szakasz, amit időre kellett teljesítenünk, mert várt minket egy fleshmob. Kodály Zoltán 100 évvel ezelőtt Bakonybélben járt és népdalokat gyűjtött. Ennek emlékére a Szent Maurícius Kórus tagjai hívták közös éneklésre az arra járókat. Mi is szerettünk volna arra járni kerékpárjainkkal a megjelölt időpontban. És az erdei út hossza, az erőnlét és a Pedelecek lehetővé is tették, hogy odaérjünk. A templom előtti téren a kis sokadalom örömmel énekelte és táncolta az ősi népdalokat, ritmusokat.

Aki már járt Erdélyben, és üldögélt a Gyilkos-tó partján, annak szeme előtt megjelenhet a látvány, a víztükrökből kinövő fatörzscsonkok. Hasonló kép fogadott minket a Hubertlaki-tó partján is, amit joggal hasonlítanak az erdélyihez. Bár személy szerint varázslatosabbnak láttam távoli névrokonánál. A megannyi fatörzs maradványain ugyanis növények – fászkák, páfrányok, nádszálak, füvek – nőttek, mintegy életteret adva a jövőnek. Kék szárnyú szitakötők napoztak, békák vartyogtak, a vízben pedig kisebb-nagyobb halak úszkáltak. És mindent beragyogott a fény. Inkább lehetne „bölcső-tó” a hely neve, mint gyilkos-tó.

A mezőgazdaság számára az idei évet aszályosként tartják számon. Nem úgy a bicajosok. Például mi, akik bizony a Noszlop–Nagyalásony–Somlószőlős–Doba–Somló-

hegy útvonalon nyakunkba kaptunk egy jó kis zivatart, amit megállásokkal, fedett helyek keresésével, majd két esős időszak közötti tekeréssel vészeltünk át. Célként a Somló-hegy meghódítását tűztük ki. Ez a hegy egy bazalt vulkanikus tanúhegy. Somló-vár Doba mellett található, a hegy északi oldalán, a sűrű erdőben. A jelentős színtemelkedés és a nedves, csúszós talaj indokolta, hogy gyalogosan közelítettünk. A vár romjairól gyönyörű kilátás tárult elénk, és azt, hogy nem láttunk el a Balatonig, illetve a soproni TV-toronyig, csupán az eső utáni párafüggöny tette lehetetlenné. Látványként élénk tárult azonban a dobai Erdődy-kastély. A látvány vonzása lábainkig terjedt, újult lendületet adva tekerésünknek. Ami messziről szépnek tűnt fel előttünk, az közelről festői látványossággá hatott. A kastély mintegy 90 hektáros angol-parkjában égig érő famatuzsálemek, kanyargós sétautak, csörgedező patakok, kecses hidak kényeztettek szépérzékünket, és persze nem utolsósorban maga a tóban tükröződő kastélyépület.

Magyarpolányba már autóval érkezünk. Majd 100 védett épületével a Nemzeti Örökség részeként tartják számon a települést. A Petőfi utcai házak magukon hordják a bakonyi építkezés jellegzetességeit: tornácos, mellvédes, oszlopos 2-4 osztatú közházak. Jelentős látványosság még a Kálvária. Kapuján belépve élénk tárul a pihenőkkel tagolt 173 lépcsőfok. Minden pihenőnél egy-egy fából készült, festett szoboregyüttes, kápolnaszerű stáció található, amelyeknek a szobrai megjelenítik a fájdalmas rózsafüzér öt titkát. A lépcsősor a Szent Szűz-kápolnához vezet, ahonnan madártávlatból te-

kinthettünk körbe, el-el elmélkedve a madarak különös képességén, a repülésen.

A múlandóság mementói a múltból ránk maradt várromok, kolostorromok. Nagyvázsönyban a Szent Mihály Pálos Kolostor romjai között sétálva kézzelfoghatóan tapasztalható az egykor nagy jelentőséggel bíró, hatalmas kolostorépület veszendő volta, még ha a késői utódok őriznek is némi történelmi emléket a hajdanvolt jelentőségű életéről. Elmúlt, összedőlt, széthordták, megrongálták, eltaposták, benőtte a zöld növényzet. Maradványait visszaveszi a természet. Elmúlt...

És elérkezett a nagy gurulás napja! Nagyvázsönyból Zánkára. Hullámzó, kanyargós utakon, lobogó hajjal vagy ingujjal, de volt, akinek a nadrágszára lobogott. Nincs elektromos rásegítés, csak madárszárny-érzetű suhanás. 44,5 km/h. Még az óvatossági faktor is kikapcsolt. Na jó, csak azért, hogy bemérhessem ezt a 44,5 km/h-t. Egyszer az életben, ígérem, többet nem fordul elő, itt túl a 60-on. (Ez nem sebességmérő szám, hihi...) Hát itt az „Imádok élni...”-feeling! A Balaton látványa csak fokozta az extázist. A nagy kékség hívogatóan terült el az út végén. Szinte beletekertünk kerékpárjainkkal. A strand pénztári beléptetője volt a határpont, ahol a levegőben suhanás után beléphettünk egy következő létezési módba, a víz simogató, ölelő, fenntartó közegébe.

Ha van út felfelé, akkor kell, hogy legyen felfelé is. Zánka–Nagyvázsöny. Fordított perspektíva. Elképzelted? Ami az előbb még suhanás volt, az egy későbbi valóságban tekerés. Felfelé. Az emelkedőn két, önerejéből hősként küzdő, és négy, segítséggel kitartóan felfelé tekerő kerékpáros érkezett meg a kiindulópontba. Itt várt minket a búcsú. Az ölelések, kézfogások, hálálkodások és ígéretek gesztusai. Jövőre folytatjuk közös utunkat kint, és a találkozásig egyéni útjainkat bent. Amihez egy képet hoztam magammal a bakonybéli Szent Maurícius Monostor udvaráról. Egy kövekből kirakott labirintus képét, amelynek kanyargós útjai a középpontba vezetnek a látogatót. Ebbe a középpontba tartunk mindannyian. Létünk, lényegünk középpontjába. Ez ad értelmet minden utunknak, amit megteszünk gyalog, Pedelecen, vonaton, hajón, repülőn, biciklin, triciklin...

Csizovszkiné Szabó Erzsébet

